

Min mam-
ma får
uppleva
mest elaka
människor för
att hon får sjal.
Jag och min lil-
lebror har blivit
kallade terrorister

Kan vi snacka om islamofobi?

*En rapport om barn och ungas
erfarenheter av islamofobi.*

...n inte ge...
antog han själv och de
andra i klassen att de
muslimska killarna får
komma men att vi
inte får. Jag har varit
med om att någon
har sagt till mig att
ta av mig min hijab
framför hela klassen
just för att visa om
jag hade hörlurar. Men
jag hade inte på mig dem
vilket jag sa till läraren
men hen trodde inte
på mig. Även om vis-
sa lärare respekterar
en elev så märker man
oftast vad den har för
tankar om personens
identitet. Ibland känns
det som att ingen bryr
sig och att det inte finns
något att göra. Ibland säger
lärare att vi ska ta upp [is-
lamofobi] på klassrådtiden
och det har vi knappast
i skolan. När vi väl har
det så säger dem att vi
inte hinner. [Rasism]
nämns som oftast

i förbifarten under
historieundervis-
ningen för att ge
oss en bild av en
del av världen
under den
relevanta tids-
perioden. Men
annars behandlas
inte ämnet. Jag blir
jätteledsen när nå-
gon försöker dra
av min mamma
sjalen, eller
skriker på hen-
ne, eller spottar
på henne. Då blir
jag ledsen och
arg och vill gråta
men jag gör inte
det. De gör aldrig
något mot min mam-
ma när min pappa är
med, kanske vågar de
inte då. Man hör ald-
rig bra saker om mus-
limer i media. Bara om
hur vi är terrorister. Jag
tycker att samhället ska
sluta tvinga alla "bra mus-
limer" att stå till svars för
vad andra invandrare och

Rädda Barnens
Ungdomsförbund



Rapportskribent
Lina Muktar Mohageb



E-post
rbuf@rbuf.se



Utgivningsår
2023



Ansvarig utgivare
Rädda Barnens Ungdomsförbund



Layout & fotografi
Emma Dahlberg & Saba Tadele



Instagram
[@rbuf](https://www.instagram.com/rbuf)

Barnkonventionen Artikel 12:

Åsiktsfrihet och rätten till att bli hörd

Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Min mamma får uppleva mest elaka människor för att hon får sjal. Men jag och min lillebror har blivit kallade terrorister redan, och några har varit elaka för att vi är svarta.

Man hör aldrig bra saker om muslimer i media. Bara om hur vi är terrorister.

Vi valde slöjan, ingen har tvingat den på mig men ändå får jag alltid frågan om jag tvingades till det.

Jag blir jätteledsen när någon försöker dra av min mamma sjalen, eller skriker på henne, eller spottar på henne. Då blir jag ledsen och arg och vill gråta men jag gör inte det. De gör aldrig något mot min mamma när min pappa är med, kanske vågar de inte då.



Barns citat från rapporten.

Rädda Barnens Ungdomsförbund är ett förbund där alla upp till och med 25 år kan vara medlemmar. Vi är ett queerfeministiskt och antirasistiskt förbund av barn och unga för barn, med verksamhet som bygger på frivilligt engagemang. Vi är ett religiöst och partipolitiskt obundet förbund, som kämpar för att ge barn makt och för att Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter, ska efterlevas och respekteras.

Vi är ett politiskt förbund som anser att man måste se barn som en viktig del av samhället. Barn är kompetenta och unika individer som själva kan förändra sin situation, men det krävs förutsättningar i form av möjligheter och kunskap om sina egna rättigheter. Barn har förmågan, men det är de vuxnas ansvar att förutsättningarna finns. Vi kämpar för att barns tankar, åsikter och erfarenheter ska tas på allvar i alla lägen.



Förord

Islamofobi är en allvarlig och utbredd form av rasism som påverkar barn och unga i vårt samhälle. Det är oacceptabelt att så många barn och unga upplever islamofobi och otrygghet i skolan och samhället. Som förbundsordförande för Rädda Barnens Ungdomsförbund är det viktigt för mig att vi tar ställning och kämpar för att förändra dessa förhållanden.

Rädda Barnens Ungdomsförbund är ett förbund som bygger på värdena av jämlikhet, respekt och rättvisa. Vår nationella kampanj "Kan vi prata om islamofobi?" belyser det växande problemet med islamofobi bland barn och unga och resultaten från vår enkätundersökning visar på de utmaningar som muslimska barn och unga står inför dagligen. Det är oroande att så många av dem upplever islamofobi, både i skolan och i samhället i stort. Det är tydligt att det finns brister i hur skolan och samhället hanterar och förebygger islamofobi, och det är dags för förändring.

Vi driver krav på förstärkt implementering av barnkonventionen, som nu är svensk lag och bör behandlas med allvar. Samhället har en skyldighet att säkerställa att barn kan leva utan diskriminering. Det är av yttersta vikt att vidta konkreta åtgärder för att bekämpa islamofobi och säkerställa en rättvis och inkluderande miljö. Representationen i media spelar en avgörande roll, särskilt för muslimska barn och unga, som behöver se sig själva rättvist representerade. Medierna måste aktivt arbeta för att undvika stereotyper och istället främja mångfald och inkludering för att skapa en mer balanserad bild.

De som drabbas av islamofobi behöver adekvat stöd och hjälp. Det är av yttersta vikt att etablera stödstrukturer och tillgängliga resurser för att hjälpa dem att hantera och övervinna de negativa konsekvenserna av islamofobi. Vi är alla ansvariga för att skapa ett samhälle där alla barn och unga, oavsett bakgrund eller tro, kan växa upp utan rädsla för fördomar och diskriminering. Genom att agera gemensamt kan vi forma en mer inkluderande och rättvis framtid för alla. Rädda Barnens Ungdomsförbund står enade i kampen mot islamofobi och för barns rättigheter.

Särskilt fokus behöver riktas mot skyddet för muslimska flickor och queers, då de i synnerhet påverkas av islamofobi. Dessa grupper kräver särskild uppmärksamhet och skydd för att säkerställa deras trygghet och grundläggande rättigheter. För att adressera problemet behöver vi ökad utbildning och medvetenhet om islamofobi både i skolor och samhället i stort. Detta inkluderar integrering av ämnet i skolundervisningen samt främjande av öppen dialog för att motverka fördomar och främja ömsesidig förståelse. RBUF kommer fortsätta vara en barnrättsorganisation som står upp för alla barns rättigheter.

*Warda Abdalla,
Styrelseordförande
Rädda Barnens Ungdomsförbund*

Innehåll

SAMMANFATTNING	06
VAD ÄR ISLAMOFABI?	07
ISLAMOFABI OCH BARN	10
ENKÄTEN	11
Blir muslimer annorlunda behandlade i skolan?	11
Pratas det om rasism i skolan?	14
Vad behöver göras?	16
KRAVLISTAN	17
KÄLLFÖRTECKNING	18

MIN TRO

MIN RÄTT

S

ammanfattning

Rädda Barnens Ungdomsförbund driver varje år en nationell kampanj kring ett politiskt tema. I år handlar kampanjen om islamofobi. Vi vill förstå hur islamofobi, otrygghet och rasism påverkar barn och unga. Detta för att kartlägga huvudproblemet men också driva politik runt ämnet. Vi har samlat in data, analyserat den och sammanställt den här rapporten som speglar barn och ungas egna tankar om, och upplevelser av, islamofobi.

Vi skapade en enkät med 25 frågor för att få en inblick kring barn och ungas upplevelser kring islamofobi. Enkäten publicerades den 17 april och består av 3 avsnitt om islamofobi. Ett med fokus på skola som är utformad separatistiskt för muslimer och icke-muslimer samt ett annat avsnitt om islamofobi med fokus på samhället. Vi fick in 335 svar från unga upp till 25 år gamla från olika delar av landet, varav cirka 4 av 5 var muslimer och 7 av 10 kvinnor. Rapporten visar att islamofobi är en del av ungas liv. Både unga som är muslimer och icke-muslimer har bevittnat islamofobi eller känner till någon som har berättat att de har utsatts för det. Bland muslimska svarande hade över 70 procent själva blivit utsatta för islamofobi av något slag. Samtidigt vittnar unga om att det

inte talas om islamofobi på lektionstid, och att det även förekommer att elever, lärare och andra vuxna uttrycker islamofobiska kommentarer eller skapar otrygghet för unga muslimer på andra sätt. Bara 4 av 10 muslimska flickor och kvinnor i enkäten känner sig ofta eller alltid trygga i skolan som muslimer, medan ungefär 5 av 10 muslimska pojkar och män uttrycker samma. Bland elever som känner sig otrygga som muslimer i skolan uppger 2 av 3 att lärare bidrar till otryggheten. Det framkommer tydligt att islamofobi är ett stort problem för barn och unga idag. I enkäten ombads de att reflektera över vad som bör göras. Några av de vanligaste svaren finns med i en kravlista riktad till politiker, skolan och andra delar av samhället.

Vad är islamofobi?

Det är en vanlig idé att rasism bara handlar om förtryck, diskriminering och hat baserat på folks hudfärg. Vissa tror därför att islamofobi inte är en form av rasism, för "muslim" är ju en religiös identitet man kan ha oavsett hudfärg. Så hur kan man förstå rasism? Det finns många definitioner men man kan säga att det handlar om att göra skillnad på människors värde baserat på varifrån de kommer, hur de ser ut och/eller deras kultur, inklusive religion. Konsekvenserna av rasism är mycket stora och leder till för tidig död för människor runt om i världen (Maldonado-Torres, 2007). Rasism skapar en sämre livssituation för de som utsätts och påverkar ens hälsa.

Islamofobi har funnits i Europa i många hundra år och är tillsammans med rasism mot judar (antisemitism) den äldsta formen av rasism i västra Europa. Ett vanligt uttryck för islamofobi är, både historiskt och idag, att koppla islam och muslimer till idén om säkerhetshot. På 1000-talet genomförde kyrkan korståg för att driva ut muslimskt styre ur Europa och det förekom att profeten Muhammed avbildades som en gris eller hund, för att trycka ned muslimer. Även på platser som Sverige där det inte bodde många muslimer så fanns en idé om muslimer och islam som farliga. Den första världskartan i Sverige trycktes på 1500-talet och på den fanns det avbildningar av muslimer

Islamofobi har funnits i Europa i många hundra år och är tillsammans med rasism mot judar (antisemitism) den äldsta formen av rasism i västra Europa.

som lurade bakom berg, redo att anfälla Europa. Under samma tidsperiod trycktes den första boken i Tyskland, boken var en "turkka-lender" som uppmanade till krig mot osmanerna/turkarna som var muslimer. Idag ser vi en slags fortsättning på kopplingen mellan "fara" och "muslimer", vilket leder till att muslimer världen över har fått en terrorist-stämpel. Det används sedan för att rättfärdiga krig och förtryck mot muslimer (Gardell, 2011).

"Min mamma får uppleva mest elaka människor för att hon får sjal. Men jag och min lillebror har blivit kallade terrorister redan, och några har varit elaka för att vi är svarta." (Enkät-svar)

Förutom islamofobi är några former av rasism som brukar nämnas antisemitism, antiziganism, samt rasism mot svarta (afrofobi) och rasism mot samer. Det finns stora skillnader i hur de olika formerna av rasism tar sig uttryck, men också likheter och överlapp. Olika former av rasism kan förstärka varandra, som för personer som är både svarta och muslimer. Då kan man bli ännu mer utsatt i många situationer än om man är till exempel svart och kristen eller

muslim och vit (Hübinette, Beshir och Kawesa, 2014). Rasism kan också förstärkas av andra former av förtryck, diskriminering och hat. Om man är muslim och kvinna kan vissa sammanhang göra att man blir ännu mer utsatt än om man är muslim och man, till exempel om man är en slöjbärande muslimsk kvinna. Slöjan gör dig mer synlig som muslim och det kan leda till utsatthet när du rör dig i offentligheten (Isuse, 2022).

***“Frankrikes förbud av hijab påverkar också hur vi ser på saker.”
(Enkät svar)***

I Frankrike finns också lagar som innebär att du inte får bära slöja i skolan, så muslimska kvinnor och flickor som önskar bära slöja blir mer begränsade i att utöva sin religion. När politiska ledare i Europa argumenterar emot bärandet av hijab i offentligheten, som i skolor eller på arbetet, så brukar de ofta prata om sekularitet. Sekularitet betyder att något är fritt från religion och religiösa grupper. När det pratas om att individer är sekulära betyder det att de inte följer någon religion. När

det pratas om att offentliga rum är sekulära kan det betyda att religiösa symboler är förbjudna, till exempel slöjan. I både Sverige och Frankrike är sekularitet i sin tur sammankopplat med idéer om rationalitet och civilisering, vilket värderas mycket högt här. Om en muslim bär slöja kan det därför ses som ett hot mot svenskhet/franskhet, rationalitet och civilisering. På det sättet döljs islamofobi med att handla om att skydda sekulära, och alltså franska, eller svenska värderingar (Gardell, 2011). Ofta försvaras begränsningarna på folks religiösa uttryck med att det är en fråga om kulturella skillnader, inte rasism. I Frankrike pratas det om att enligt fransk kultur ska offentliga platser vara fria från religion, alltså vara “sekulära”. Det är viktigt att veta att en komplex historia gömmer sig bakom sådana uttalanden. I västeuropa har krig mot länder i den muslimska världen ofta rättfärdigas genom idén att muslimska kvinnor behöver räddas från muslimska män (Khader, 2018).

Olika former av rasism kan förstärka varandra, som för personer som är både svarta och muslimer.

Som muslimsk kvinna och flicka kan du behöva möta fördomar om att du är förtryckt på grund av din religion och att du behöver räddas.

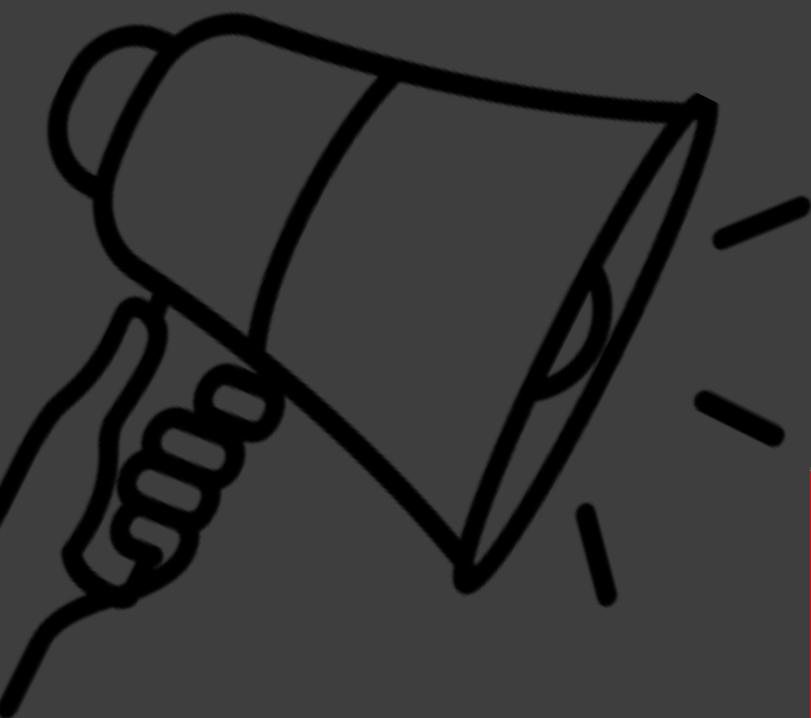
En del av rasism är också att det finns många fördomar och stereotyper om grupper som utsätts för rasism. Som muslimsk kvinna och flicka kan du behöva möta fördomar om att du är förtryckt på grund av din religion och att du behöver räddas. I vissa sammanhang kan muslimska män och pojkar få det svårare eftersom det finns skadliga stereotyper om att muslimska män är farliga och våldsamma, vilket kan leda till att folk blir misstänksamma och rädda för dig utan skäl.

“Vi valde slöjan, ingen har tvingat den på mig men ändå får jag alltid frågan om jag tvingades till det” (Enkät svar)

Personer som är både queer och muslimer kan bli utsatta för såväl homo- trans och queerfobi och islamofobi. Förutom att du riskerar att bli utsatt i samhället som muslim och queer separat, så kan du utsättas specifikt som muslim och queer samtidigt (Isu.se, 2022). *“En del muslimska HBTQ-personer upplever att för dem personligen finns ingen motsättning mellan deras identiteter och de finner styrka i sin tro. Det som är svårt är de sociala och kulturella delarna: att utsättas för ett utanförskap av att inte “passa in” någonstans”* (Isu.se, 2022).

Personer som är både queer och muslimer kan bli utsatta för såväl homo-trans och queerfobi och islamofobi.

Islamofobi och barn



En rättighet barn har i barnkonventionen är att inte diskrimineras. Därför har skolan skyldighet att se till att rasism, inklusive islamofobi, inte förekommer mot elever.

Barnombudsmannen (BO) är en myndighet som jobbar med barns rättigheter. I en rapport från 2021 fann de att rasism är en del av barns vardag. Enligt rapporten kan rasism i skolan visa sig genom att skolkamrater uttrycker sig rasistiskt på skolgården. Det kan också visa sig genom att du blir behandlad annorlunda av lärare och känner dig utanför och sämre än de andra eleverna. I en studie av religion- och historieläroböcker som används på skolor i Sverige, upptäcktes att det fanns spår av ett "vi-och-dem"-tänk i läroböcker (Diskrimineringsombudsmannen, 2013). Världen beskrivs som uppdelad i ett "vi" (Sverige och resten av västvärlden) som är bättre än "dem" (bland annat den muslimska världen). Kristendomen kopplas till Sverige och positiva drag som civilisering och demokrati, medan islam kopplas till muslimska länder som

också ses som ociviliserade och odemokratiska. BO jobbar med barnkonventionen, som FN har tagit fram. Den beskriver vilka rättigheter barn ska ha. Det är lag på att barnkonventionen ska följas i Sverige. En rättighet barn har i barnkonventionen är att inte diskrimineras. Därför har skolan skyldighet att se till att rasism, inklusive islamofobi, inte förekommer mot elever. I samma rapport av BO beskrivs olika områden där unga utsätts för rasism. Förutom i skolan så är en av dem på internet och särskilt i sociala medier. I rapporten tas det upp att den vanligaste formen av näthat är runt trosuppfattning och invandring, och att ungefär 7 procent av unga har utsatts för näthat. Unga påverkas mycket av nyhetsrapportering och dess spridning via bland annat sociala medier, vilket återkommer i enkätsvaren.

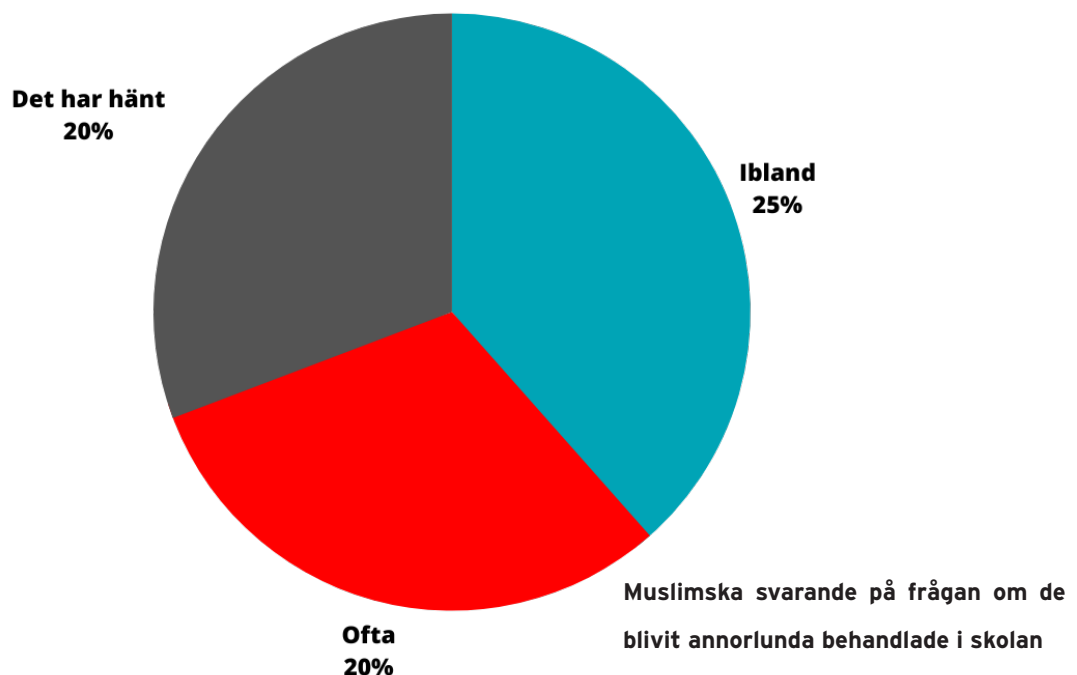
Enkäten

I den här enkäten har det ställts frågor till 335 unga upp till 25 år (knappt 4 procent under 10 år, cirka sju procent 11-14 år, en tredjedel 15-18 år, en femtedel 19-21 år och cirka 40 procent 22-25 år). Av de svarande var ungefär 70 procent flickor eller kvinnor och 30 procent pojkar eller män. Över 4 av 5 av de som har svarat på enkäten är muslimer. Ungefär en tredjedel av de som har svarat bor i Stockholmsområdet, en femtedel i Göteborgsområdet och Malmöområdet. I övrigt finns en viss geografisk spridning med svarande från både norra och södra Sverige.

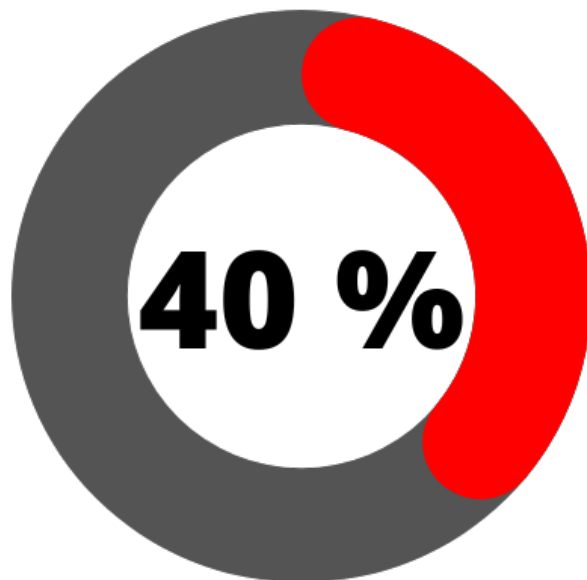
Blir muslimer annorlunda behandlade i skolan?

Nästan hälften av icke-muslimer som har svarat på enkäten svarar antingen "ja" eller "ibland" på frågan om muslimer blir annorlunda behandlade i skolan. Ytterligare 30 procent svarar att de vet att det har hänt någon enskilda gång. Bland muslimska svarande uppger nära en fjärdedel att de blir sämre behandlade "ibland", en femtedel blir det ofta och ytterligare 20 procent uppger att det har hänt. Alltså har en majoritet av alla muslimska barn och ungdomar i enkäten blivit sämre behandlade i

skolan. Utifrån svaren i enkäten blir det tydligt att det ofta är muslimska flickor och kvinnor som blir behandlade annorlunda i skolan eller av klasskamrater utanför skolan. Det kan vara kopplat till att du bär slöja eller att fördomarna om dig som muslim förstärks av att du är tjej. Ibland behandlas inte muslimer annorlunda för att personer vill vara elaka. Men det kan ändå leda till att du hamnar utanför och blir socialt isolerad.



Över en fjärdedel upplever inte att de kan utöva sin religion fritt, och nära en tredjedel upplever bara att de kan göra det ibland. Runt 40 procent av muslimska flickor och kvinnor i enkäten känner sig antingen ofta eller alltid otrygga med att vara muslimer i skolan, medan knappt hälften av pojkar gör det. Det skiljer sig alltså mellan muslimska flickor och kvinnor och pojkar och män i enkäten, och muslimska flickor och kvinnor känner sig mer otrygga än muslimska pojkar och män.



40 % av muslimska flickor och kvinnor känner sig alltid eller ofta otrygga med att vara muslimer i skolan.

“När jag började gymnasiet så hade en kille en klassfest hemma hos sig. Han bjöd alla i klassen förutom de muslimska tjejerna. Han bjöd killarna som är muslimer men inte tjejerna. Där antog han själv och de andra i klassen att de muslimska killarna får komma men att vi inte får”. (Enkät svar)

“Jag har varit med om att någon har sagt till mig att ta av mig min hijab framför hela klassen just för att visa om jag hade hörlurar. Men jag hade inte på mig dem vilket jag sa till läraren men hen trodde inte på mig”. (Enkät svar)

På frågan om vilka det är som skapar otrygghet för muslimer i skolan svarar 65 procent av muslimska svarande att de upplever att lärare gör det medan runt 56 procent uppger att andra elever gör det. 45 procent av muslimska kvinnor och flickor och 33 procent av pojkar upplever otrygghet med andra elever på skolan. Även här skiljer det alltså sig mellan muslimska elever där kvinnor och flickor känner sig mer otrygga runt andra elever än muslimska män och pojkar gör. Samtidigt har över 70 procent av icke-muslimska svarande hört elever uttrycka sig islamofobiskt medan runt 30 procent har hört en lärare göra det och runt 18 procent har hört andra vuxna på skolan göra det.

Lärare: **65 %**

Elever: **56 %**

Muslimska svarande på frågan om vilka som skapar otrygghet

Lärare: **70 %**

Elever: **30 %**

Icke-muslimska svaranden på vilka de hört uttrycka sig islamofobiskt

“Även om vissa lärare respekterar en elev så märker man oftast vad den har för tankar om personens identitet”. (Enkät svar)

Att muslimska elever i större utsträckning upplever att lärarna skapar otrygghet för muslimska elever medan det är andra elever som oftare fäller islamofobiska kommentarer kan betyda att vissa lärare kanske bidrar till att normalisera islamofobi i skolan genom att på mer subtila sätt visa ogillande gentemot muslimska elever. Övriga elever kan snappa upp på att lärare ogillar en muslimsk elev, vilket signalerar att det är okej att uttrycka sig på sätt som kan skada muslimska elever. Lärare har en särskild makt i skolan, och behöver aktivt motverka islamofobi.

“Ibland känns det som att ingen bryr sig och att det inte finns något att göra. Ibland säger lärare att vi ska ta upp [islamofobi] på klassrådstunden och det har vi knappast i skolan. När vi väl har det så säger dem att vi inte hinner” (Enkät svar)

Pratas det om rasism i skolan?

Ungefär 28 procent av icke-muslimska svaranden sa att det pratas om olika typer av rasism i skolan. Runt 30 procent svarade att det pratas om olika typer av rasism "ibland", medan 40 procent svarade att det inte talas om olika typer av rasism i skolan. Bland muslimska svaranden sa cirka 31 procent att det ibland talas om olika typer av rasism i skolan, medan 48

procent inte tyckte att det pratas om olika typer av rasism i skolan. De som svarade att det pratas om olika typer av rasism i skolan ombads skriva vilka former av rasism som nämnades. De former av rasism som omnämndes oftast för både icke-muslimska och muslimska svarande var antisemitism och anti-svart rasism.

"[Rasism] nämns som oftast i förbifarten under historieundervisningen för att ge oss en bild av en del av världen under den relevanta tidsperioden. Men annars behandlas inte ämnet". (Enkät svar)

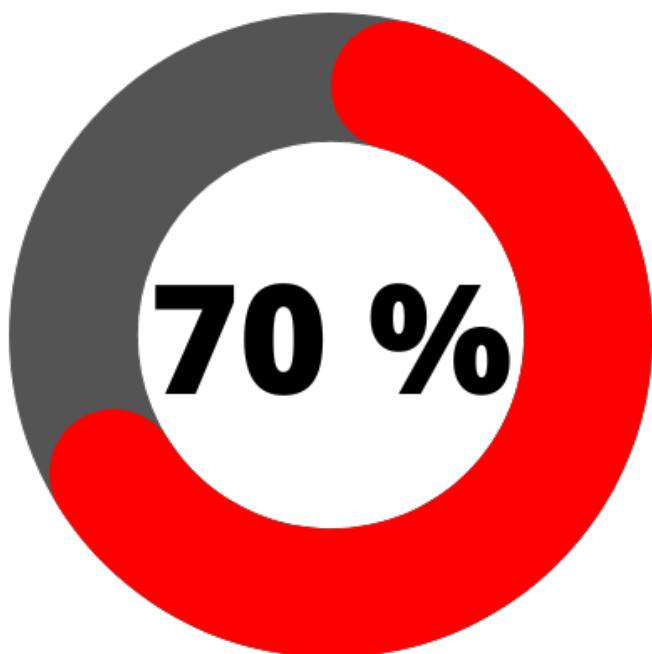
Flera svaranden sa även att det främst var i kontexten av Förintelsen och slaveriet, som att rasism är sådant som hänt för längesedan men inte värt att diskuteras som att det var aktuellt idag. Några svarande sa att det gör att man inte lär sig att förstå rasism idag. Till frågan om det specifikt pratas om islamofobi på lektionstid så var det betydligt fler som svara-

de nej: cirka 73 procent av icke-muslimer och 86 procent av muslimer. Av icke-muslimer som svarat på enkäten så svarar runt 40 procent att islam och muslimer inte alls eller sällan representeras rättvist på lektioner. Motsvarande siffra är 60 procent för muslimer i enkäten. Nästan alla är överens om att fler behöver lära sig om olika typer av rasism.

"Jag blir jätteledsen när någon försöker dra av min mamma sjalen, eller skriker på henne, eller spottar på henne. Då blir jag ledsen och arg och vill gråta men jag gör inte det. De gör aldrig något mot min mamma när min pappa är med, kanske vågar de inte då." (Enkät svar)

Precis som det konstaterades i rapporten av Barnombudsmannen visar även den här enkäten att rasism, och i det här fallet specifikt islamofobi, är en del av barn och ungas liv. Nära 93 procent av de som svarat på enkäten uppgav att de känner någon eller känner till någon som har utsatts för islamofobi. Över 70 procent av muslimska barn och unga uppgav att de själva blivit utsatta för en islamofobisk händelse. Det är också vanligare att muslimska barn och unga känner andra som har utsatts för islamofobi. Det är en viktig signal om att muslimska barn och unga har mer insikt i hur

det verkligen ser ut med islamofobi. 63 procent säger att de vet vad de skulle göra om de bevittnade en islamofobisk händelse. Det var vanligare för de som är över 18 att känna att de vet vad de skulle göra om de bevittnade en islamofobisk händelse än för de som är under 18. Föreningen Streetgäris höll en kurs i anti-rasistiskt självförsvar för att träna folk i att agera när du själv blir utsatt för rasism eller bevittnar någon annan bli det. Något liknande skulle kunna hjälpa unga att agera på ett säkert och rättvist sätt när de hamnar i en islamofobisk situation.



Över 70% av muslimska barn och unga uppgav att de blivit utsatta för islamofobi

Barn och ungdomar påverkas även av den rasism som finns ute i samhället. I och med den senaste tidens ökning av koranbränningar, och medias rapportering av dem, så är islamofobi ett högaktuellt ämne. Det påverkar många barn starkt, och bidrar med mycket otrygghet för muslimska barn specifikt. 25 augusti 2023 var en skola i Rinkeby tvungen att låsa dörarna under skoltid när en välkänd man utförde en koranbränning i närheten, för att hålla barnen säkra. I media visas ibland bilar satta i eld och andra starka reaktioner som sägs vara i motstånd mot koranbränningar. Det visar muslimer som våldsamma, och den ensidiga rapporteringen får det att se ut som att det representerar alla muslimer. Dessutom finns en brist på analyser om varför människor reagerar starkt och sårat.

“Man hör aldrig bra saker om muslimer i media. Bara om hur vi är terrorister”. (Enkät svar)

Nästan 9 av 10 som har svarat på enkäten tycker inte att muslimer representeras rättvist i media. Det stöds också av studier som visat att av de 60-70 000 artiklar om islam och muslimer som skrivs varje år i Sverige så handlar 90 procent om våld, kvinnoförtryck, terrorism, sprängningar och liknande ämnen. Flera unga noterar att när en muslim gör något får det representera alla muslimer medan om någon från majoritetssamhället gör samma sak tänker man inte att alla från den gruppen är likadana. Det leder till att några få muslimers våld får representera alla muslimer.

“Jag tycker att samhället ska sluta tvinga alla ”bra muslimer” att stå till svars för vad andra invandrare och muslimer väljer att göra. Vi är alla egna individer och vi kan inte ansvara för alla muslimer och invandrare, jag kan endast ansvara för mig själv”. (Enkät svar)

Vad behöver göras?

Unga i enkäten lyfter att aktörer som politiker, media och hela svenska samhället behöver ta sitt ansvar för att bekämpa islamofobi. Flera lyfter att de själva inte vet exakt vad som borde göras och att jobbet att veta hur man ska skapa en mindre islamofobisk värld för unga ligger på experterna. Vanliga lösningar som ändå lyfts i enkäten är sådant som kunskaps-spridning, att prata mer om islam i skolan, att ha mer representation av muslimer i media och att kämpa för lagförändringar. Unga lyfter även att muslimer utnyttjas i världspolitiken. Det pekar på en svårlöst problematik som ligger till grund för islamofobin. Om det finns konflikter mellan muslimska länder och till exempel USA och länder i Europa så kan muslimer i USA och Europa hamna i kläm eller till och

med användas som slagträ. Den politik som råder i världen påverkar även sättet vi tänker på. Genom media så kan vissa bilder och idéer spridas till allmänheten och det gör att islamofobin riskerar att öka på platser som Sverige. Det är viktigt att minnas detta när vi tänker på vad som behöver göras för att bekämpa islamofobi, för även om kunskapsspridning är viktigt finns det en begränsning i hur stor skillnad det skulle göra när Sveriges utrikespolitik ser ut som den gör. Unga muslimska flickor och kvinnor samt HBTQ-muslimer kan ha särskilda upplevelser av islamofobi. Det är viktigt att deras erfarenheter hörs och synliggörs. I enkäten uttrycker flickor och kvinnor att de känner sig mer otrygga i skolan som muslimer än pojkar och män gör.

“Det bör belysas mer om islamofobi och prata om åtgärder, vad omgivningen kan göra om man bevittnar islamofobi, eller diskriminering mot kvinnor för slöjan där man uttrycker sig hatiskt och kränker på skolor/jobb”. (Enkät svar)

Kravlistan

REGERING

Skydda muslimska flickor

Muslimska flickor kan vara mer utsatta för islamofobi, särskilt om de bär slöja. Flera flickor utsätts för islamofobiska hatbrott. Vi måste säkerställa att dessa flickor skyddas från diskriminering och trakasserier.

Skydda queer muslimer

Queer muslimer är en otroligt sårbar och utsatt grupp.

Stärk diskrimineringslagen och skollagen

I Sverige har vi en diskrimineringslag och skollag som ska säkerställa att varje barn inte utsätts för diskriminering eller an-

nan form av trakasserier. Vi bör utveckla och stärka lagstiftningen som skyddar mot religiös diskriminering och främjar likabehandling i skolor och andra samhällsarenor.

Verka för en värld utan islamofobi

Även med viktiga förändringar som bättre representation och kunskapshöjning så kvarstår faktumet att muslimer används som slagträ i världspolitiken. Så länge det är så kommer islamofobi att fortsätta existera. Därför kräver vi att politiker verkar för en värld utan islamofobi på alla plan. Muslimer i Sverige och deras säkerhet måste prioriteras och värderas lika mycket som andra.

SKOLA

Öka och sprid kunskap om islamofobi och hur man står upp mot den

Många barn och unga vet inte att islamofobi också är en form av rasism, och ännu fler vet inte hur vanligt förekommande det är. Dessutom vet många barn och unga inte vad de ska göra om de bevittnar en islamofobisk händelse eller om de själva utsätts. Genom att sprida kunskap om islamofobi och hur man kan agera när man ser det ske kan alla få bättre verktyg för att skydda barn från islamofobi.

Prata om islam i skolan

Det finns mycket okunskap om islam och det blandas ofta ihop med terrorism och extremism. Genom att lyssna på personer

som är kunniga och prata om islam på ett nyanserat sätt kan makthavare förändra bilden som förmedlas av islam.

Uppmuntra till dialog

Stärk barns rättigheter

Barnkonventionen är svensk lag och i den är det tydligt: barn har rätt att leva utan diskriminering. Därför är det allvarligt att islamofobi är så pass förekommande och skapar så mycket otrygghet för barn och unga. Vi kräver att barnkonventionen tas på allvar och att samhället gör vad som krävs för att barn inte ska leva med islamofobi.

SAMHÄLLE

Tillför bättre representation i media

Genom att normalisera svenska muslimer kan den islamofobiska bilden av muslimer och islam motverkas. Media bidrar mycket till att sprida negativa idéer om muslimer och islam och det kan motverkas med bättre representation.

Mobilisera motstånd

Vi måste mobilisera motstånd mot muslimskfientlig politik och

islamofobiska värderingar. Vi ser en upptrappning av islamofobiska uttalanden och grupper. Därav måste vi alla ta vårt ansvar.

Utbilda dig om sakfrågan

Organisera dig genom att bli medlem i en barnrättsorganisation

Rädda Barnens
Ungdomsförbund

Källförteckning

Diskrimineringsombudsmannen. (2013). Forskning om utsatthet hos förmodade muslimer och islamofobi i Sverige. Oxford Research. Hämtad från: <https://www.do.se/kunskap-stod-och-vagledning/publikationer-om-diskriminering/2014/forskning-om-diskriminering-av-muslimer-i-sverige>

Gardell, Mattias. (2011). *Islamofobi*. Stockholm: Leopard.

Hübinette, Tobias, Samson Beshir & Victoria Kawesa (2014), Afrofobi. En kunskapsöversikt över afrosvenskars situation i dagens Sverige. Botkyrka: Mångkulturellt centrum. Hämtad 9 oktober 2023, från: <https://mkcentrum.se/wp-content/uploads/2014/12/Afrofobi-20140203-f%C3%B6r-webben.pdf>

Khader, Serene. (2018). *Decolonizing universalism: A transnational feminist ethic*. *Studies in Feminist Philosophy*.

Maldonado-Torres, Nelson. (2007). On the coloniality of being: Contributions to the development of a concept. *Cultural studies*, 21(2-3), 240-270.

Muktar Mohageb, Lina. (2022). Antimuslimsk rasism, vit icke-vit - Isu.se. Hämtad 9 oktober, 2023, från: <https://vitickevit.lsu.se/antimuslimsk-rasism/>

Zainab. (2019). Queer muslim women reflect on navigating their faith and sexuality - them.us. Hämtad 9 oktober 2023, från: <https://www.them.us/story/queer-muslim-women/amp>

MIN TRO

MIN RÄTT

är val
ära



Missbruka
ej

Nej till
anti-muslims
hat

"På den plats där
böcker bränns kommer
människor i sländan
också att brännas."
Henrich Heine, 1821



Rädda Barnens
Ungdomsförbund